

KULTURUTSKOTTETS BETÄNKANDE nr 10/1978-79 med anledning av

- 1) ltm Jan-Erik Lindfors' hemställningsmotion till landskapsstyrelsen om utredning angående möjligheterna att bereda åländska studenter tillfälle att på hemorten bedriva studier och avlägga examina; samt
- 2) ltm Erik Sundbergs m.fl.hemställningsmotion till landskapsstyrelsen om åtgärder för lagstiftning om åländsk högskoleundervisning.

Med anledning av ovannämnda motioner, över vilka landstinget inbegärt kulturutskottets utlåtande, får utskottet, som i ärendet hört ltm Erik Sundberg och professor Nils Storå, värdsamt anföra följande.

Emedan de två hemställningsmotionerna efterlyser åtgärder som skulle förbättra möjligheterna att på Åland bedriva studier för avläggande av akademiska betyg, har utskottet med stöd av 23 § 2 mom. i arbetsordningen för Ålands landsting behandlat motionerna i ett sammanhang.

Akademisk undervisning på Åland har hittills anordnats dels vid Ålands sommaruniversitet och dels i Medborgarinstitutets i Mariehamn regi. Undervisningen har varit inriktad på olika universitetskurser, fortbildningskurser samt språkurser och seminarier i särskilda ämnen. Det har även varit möjligt att avlägga approbatur- och cum laudevitsord (ett och två betyg) i vissa ämnen. Förutom att ha tjänat blivande studenter, studerande och lärare har kurserna stått i vuxenutbildningens tjänst. Ålands sommaruniversitet har ända sedan starten för c. 10 år sedan i huvudsak rekryterat sina lärare bland Åbo Akademis ordinarie lärare och Åbo Akademi har betraktats som sommaruniversitetets moderuniversitet.

Utskottet konstaterar sålunda, att de studiemöjligheter som efterlyses i ltm Jan-Erik Lindfors' motion till stor del redan finns och att motionens syftemål till övriga delar sammanfaller med ltm Erik Sundbergs hemställningsmotion nr 20.

Även om samarbetet med Åbo Akademi fungerat väl, borde, enligt utskottets mening den åländska högskoleundervisningen genom lagstiftning på området ges en fastare organisation och en legal status. Anslag för verksamheten skulle då upptagas i landskapets ordinarie årsstat i stället för att som nu Åbo Akademi till stor del handhar finansieringsfrågorna.

Om landskapet Åland genom lagstiftning erhåller en administrativt självständig akademisk institution med därtill anknutna tjänsteinnehavare förbättras förutsättningarna för samarbete även med andra nordiska universitet, t.ex. universitetet i Uppsala och Stockholm.

Med beaktande av de resurser som anordnandet av undervisning på högskolenivå kräver i fråga om lärarkrafter och utrustning står det klart, att verksamheten bör utvecklas på nordisk bas, eventuellt i anslutning till ett kulturinstitut eller ett Nordens institut på Åland. Härvid kunde nordiska forskningsanslag komma till användning även på Åland och nordiska forskare engageras för forskningsprojekt gällande t.ex. landskapets historia eller miljöförhållanden.

Dock torde det även vara möjligt att på samma sätt utveckla de institutioner som redan finns, nämligen Ålands sommaruniversitet och Medborgarinstitutet i Mariehamn.

Emedan det på Åland finns behov av universitetsundervisning även under andra tider av året än under sommaren, vore det på sin plats att sommaruniversitets status ändras. Intagning till olika kurser och till studier för akademiska betyg kunde, med hänsyn till att undervisningsgrupperna i annat fall riskerar att bli för små, ske vartannat år och undervisningen därefter bedrivs under hela året.

Utskottet önskar dock starkt poängtera att även högskoleundervisningen på Åland bör vara anpassad till arbetsmarknadsläget så att inte utflyttningen från landskapet därigenom ytterligare ökar. Tillsättandet av en särskild kompetensnämnd för bedömning av studiernas innehåll och inriktning kunde vara av betydelse med tanke på detta. Speciellt viktigt är även att tillräcklig information om studierna och arbetsmarknaden ges åt blivande studerande.

Med hänvisning till det ovanstående får kulturutskottet vördsamt föreslå
att Landstinget hos landskapsstyrelsen måtte
hemställa om åtgärder för lagstiftning om
åländsk högskoleundervisning.

Mariehamn den 22 januari 1979.

På kulturutskottets vägnar:

Ragna Sanders

ordförande

Bjarne Pettersson

sekreterare.

Närvarande i utskottet: ordföranden Sanders, viceordföranden Olof M. Jansson, ledamöterna Fagerholm, Nils Karlsson, Nylund och Öberg (delvis samt ersättaren Dahlén (delvis)).